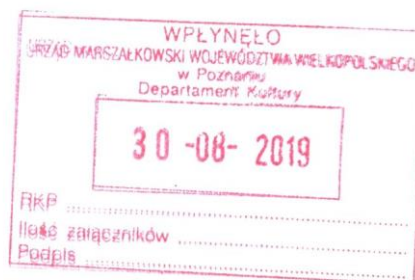

Jan Maćkowiak
Muzeum Narodowe Rolnictwa
i Przemysłu Rolno-Spożywczego
w Szreniawie

PROGRAM DZIAŁANIA MUZEUM NARODOWEGO
ROLNICTWA I PRZEMYSŁU ROLNO-SPOŻYWCZEGO
W SZRENIAWIE
NA LATA 2020-2022

Szreniawa, sierpień 2019 r.

Zamiast wstępu

Szybkie zmiany cywilizacyjne ostatnich dekad XX w. i początek XXI w. mające miejsce w Polsce (świecie) a więc między innymi rozwój nowych technologii, wzrost zainteresowania kulturą, zmiana sposobu komunikowania się i stylu życia kolejnych pokoleń, stopniowy wzrost zamożności społeczeństwa i rozwój turystyki wymuszają na muzeach (w tym na Muzeum Narodowym Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie) ciągłą potrzebę zmian i odnowy. Muzeum, które chce być nowoczesnym nie tylko musi być ze swoją ofertą obecne w Internecie i na portalach społecznościowych ale uwzględniać w niej zachodzące przemiany społeczne i technologiczne, zauważać zmiany demograficzne w tym starzenie się społeczeństwa (dodatkowe uzgodnienia i oferta) narastające znaczenie edukacji muzealnej i interaktywnych propozycji. Muzeum współczesne jakim stara się być Muzeum Narodowe Rolnictwa staje się więc nie tylko atrakcyjnym miejscem zachowania „świadków przeszłości” i zdobywania wiedzy ale i pożytecznego spędzania wolnego czasu i wypoczynku. Zauważalna jest też coraz wyraźniej zaznaczająca się potrzeba zmian w zarządzeniu instytucją muzealną oraz jej finansowania i gospodarowania majątkiem muzealnym. Muzeum rolnictwa będzie starało się sytuować w swej działalności wśród kategorii muzeów przedsiębiorczych. Stosować w praktyce zasadę efektywności w naszych działaniach dążąc do uzyskania jak największego efektu z danych nam do dyspozycji zasobów i uzyskania z nich jak największych efektów przy minimalizacji kosztów. Oznacza to oczywiście, że działalność statutowa i zasady efektywnego gospodarowania (w tym uzyskanie dochodu) mogą i powinny w muzeum współistnieć. Dążenie do ekonomizacji muzeum nie może bowiem przesłaniać celów podstawowych działania muzeum, a jedynie wspomagać jego realizację.

Mimo, że działalności edukacyjnej będziemy przypisywać coraz większą rolę, to działalność wystawiennicza umożliwi nam swoisty dialog z widzem, jest swego rodzaju „miarą kondycji intelektualnej muzeum”. Stąd znaczenie jakie będziemy przywiązywać do działalności wystawienniczej (zarówno wystaw stałych jak i czasowych). W tym celu niezbędnym jest szczególne zwrócenie uwagi na gromadzenie i opiekę nad zbiorami. To właśnie „kolekcja stanowi jądro muzealnego istnienia” i determinuje wszystkie inne działania. Zmierzać będziemy ażeby muzeum stawało się instytucją opierającą się na wzorcach organizacji stosującą zasady efektywności ekonomicznej o wyraźnie określonych

celach działania. Instytucją, którą zmienia się wraz z czasami w których przyszło jej funkcjonować i która potrafi odpowiadać na zapotrzebowania ciągle zmieniającego się społeczeństwa reprezentowanego przez Samorząd.

Zespół pracowników to szczególny „zasób” instytucji publicznego zaufania wymagającej odpowiedzialności za realizację wysokich standardów zachowań, wysokich kwalifikacji zawodowych i etyki. Stąd waga jaką należy przywiązywać do szkoleń pracowników i ich rozwoju zawodowego.

Świadomość, że coraz mniejszy odsetek ludności produkuje żywność, a życie i gospodarowanie na wsi staje się pojęciem znanym tylko z literatury, powoduje, że podstawowym celem działania Muzeum to koniczność takiego kształtowania programu działania, który pomoże w zrozumieniu i docenieniu przez publiczność muzealną znaczenia rolnictwa w kształtowaniu przeszłości naszego kraju i jego wpływu na naszą przyszłość.

Stajemy się jako muzeum powoli dla znacznej części społeczeństwa jedynym miejscem w którym można się nauczyć i naocznie przekonać że mleko pochodzi od krowy, a chleb należy kojarzyć ze zbożem rosnącym na polu. Opowiadając o sposobach zaspakajania najbardziej podstawowych potrzeb człowieka pożywienia, ubioru, schronienia mamy szczególną rolę do spełnienia. Tematyka, którą się zajmujemy jest niezwykle wszechstronna i złożona. Wymaga wielu kompetencji, interdyscyplinarnej wiedzy, musimy sprostać często sprzecznym i różnorodnym oczekiwaniom widza muzealnego.

To wszystko, specyfika i złożoność tematyki którą podejmujemy, ma niewątpliwy wpływ na realizację zadań statutowych Muzeum Narodowe Rolnictwa oraz na misję jaką ma ono spełniać wobec społeczeństwa.

Warunki organizacyjno-finansowe

Postawą funkcjonowania Muzeum jest obowiązujące prawo, uregulowania wewnętrzne oraz plany finansowe. Muzeum zostało powołane do życia przez Ministerstwo Rolnictwa w 1964 roku, które nadało mu pierwszy Statut (21 września) i zabezpieczyło środki materialne. Dziesięć lat później Muzeum uzyskało status placówki narodowej, a w 1998 roku zostało wpisane do Państwowego Rejestru Muzeów pod numerem PRM31/98 stawiając je w szeregu wiodących muzeów w kraju. Ministerstwo Rolnictwa pozostało organizatorem

naszej instytucji do 1999 roku kiedy to zastało przekazana Samorządowi Województwa. Od 2004 roku do dzisiaj w wyniku podpisanego porozumienia (Umowa zawarta dnia 11-12-2004 roku) Ministerstwo i Samorząd są organizatorami instytucji i prowadzą ją jako wspólną.

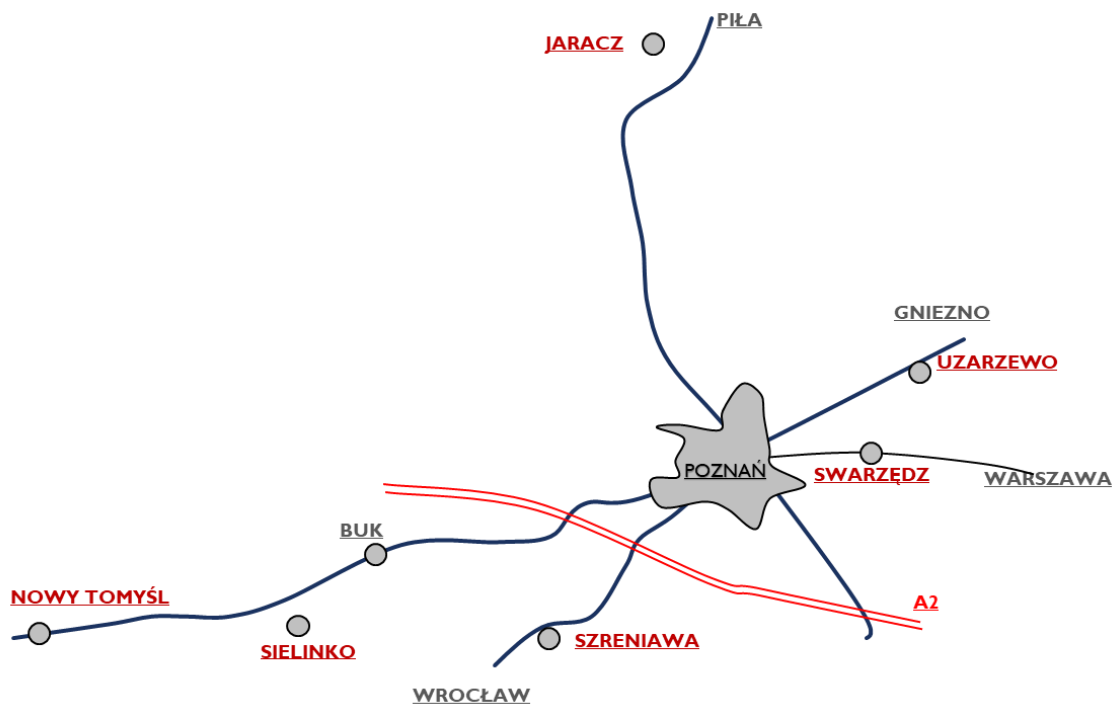
Nadzór ogólny nad Muzeum sprawuje minister właściwy do spraw kultury, a bezpośredni Zarząd Województwa Wielkopolskiego. Przyjęta w 2013 roku Uchwała nr XVIII/821/14 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 31 marca 2014 Statut w §6 stwierdza, że do zakresu działania Muzeum należy upowszechnianie wiedzy w dziedzinie historii rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego terenu historycznych i współczesnych ziem polskich z uwzględnieniem europejskiego kontekstu kulturowego i cywilizacyjnego oraz ochrona kulturowego dziedzictwa wsi polskiej.

Realizacji tak postawionym zadaniom sprzyjać ma przyjęty także w 2013 roku Regulamin Organizacyjny Muzeum (Uchwała nr 3693/2013 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 lipca 2013 r).

Dokumenty te nie straciły na aktualności i nie wymagają zmian tym bardziej, że dają dyrektorowi możliwość tworzenia i uszczegółowienia zarówno zadań jak i struktury wewnętrznych. Sprzyja zarządzaniu instytucją funkcjonujący w Muzeum system Międzynarodowej Organizacji Normalizacji ISO (od 2008 roku) jak i Kontroli Zarządczej (Zarządzenie nr 9/2015 Dyrektora Muzeum Narodowego Rolnictwa z dnia 02-04-2015 w sprawie zasad kontroli zarządczej z dnia 02-04-2015 roku) oraz audyt wewnętrzny który należy w najbliższych latach doskonalić a także doszkalać pracowników w ich stosowania i wykorzystywania w codziennej działalności Muzeum. Stosować będziemy nadal potwierdzone w praktycznym działaniu zadaniowe zespoły pracownicze powoływane dla ich rozwiązywania i realizacji. Nie przewiduje też powołania kolejnych **oddziałów**, a już istniejące:

1. Muzeum Przyrodniczo-Łowieckie w Uzarzewie
2. Muzeum Wikliniarstwa i Chmielarstwa w Nowym Tomysłu
3. Muzeum Młynarstwa w Jaraczu
4. Muzeum Pszczelarstwa w Swarzędzu
5. Muzeum Gospodarki Mięsnej w Sielinku

winny rozwijać swoją działalność przez wzmacnianie infrastruktury i wyposażenia, doskonalenie działalności merytorycznej i doskonalenie zatrudnionej tam kadry.

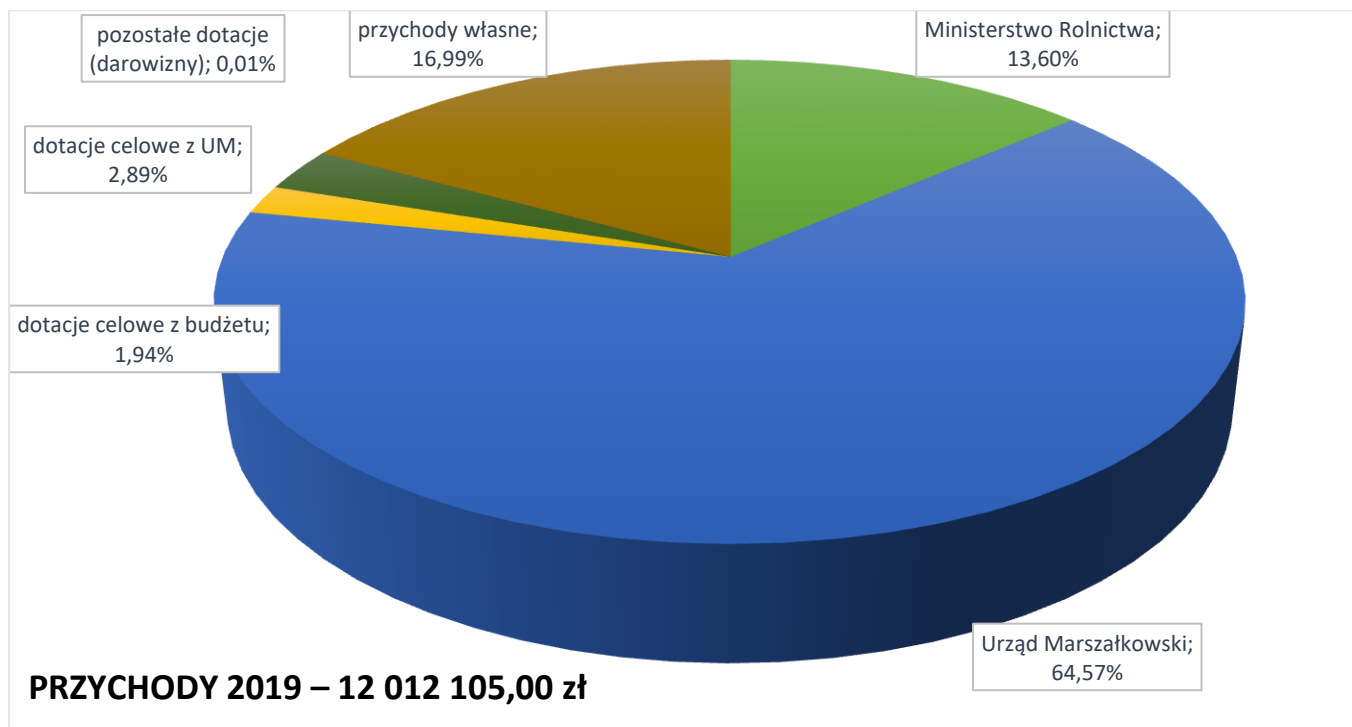
- Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie
- Muzeum Młynarstwa i Wodnych Urządzeń Przemysłu Wiejskiego w Jaraczu
- Muzeum Przyrodniczo-Łowieckie w Uzarzewie
- Muzeum Chmielarstwa i Wikliniarstwa w Nowym Tomyślu
- Skansen i Muzeum Pszczelarstwa im. prof. Ryszarda Kosteckiego w Swarzędzu
- Muzeum Gospodarki Mięsarnej w Sielinku

Dotychczasowy brak warunków do przeniesienia zbiorów lub całego oddziału Gospodarki Mięśnej z Sielinka do Szreniawy uniemożliwił podjęcie tego typu decyzji. W 2020 roku należy ponownie przeanalizować koszty utrzymania oddziału, podjąć próbę jego ożywienia i popularyzacji i na tej podstawie wypracować decyzję dalszego istnienia. Być może warunki przechowywania zbiorów jakie istnieją w Sielinku mogą przeważać o utrzymaniu swego rodzaju „otwartego” magazynu. Już w roku następnym należy przystąpić do przeglądu zbiorów bibliotecznych oddziału i wytypować pozycje przeniesienia ich i włączenia do bibliotek w Szreniawie. Zwiększy to potencjalnym użytkownikom dostępność tych zbiorów i poprawi warunki przechowywania.

Muzeum Przyrodniczo-Łowieckie w Uzarzewie w dalszym ciągu znajduje się w niewyjaśnionej sytuacji prawnej, ze względu na ponowienie roszczeń byłych właścicieli oraz przewlekłe procedury sądowe.

Wysoki koszt utrzymania oddziału w Swarzędzu Skansenu i Muzeum Pszczelarstwa wymaga utrzymania partycypacji gminy Swarzędz w tych kosztach. W latach następnych należy podjąć starania w Instytucie Weterynarii w Puławach oraz w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi o wyłączeniu terenu Muzeum od własności Instytutu. Podobnie w Muzeum Wikliniarstwa i Chmielarstwa przystąpimy do uporządkowania prawa własności do drogi przecinającej teren właściwego Muzeum od terenu wystawienniczego z wiatą.

FINANSOWANIE MUZEUM - 2019

Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie **finansowane** jest przede wszystkim z trzech źródeł. Są to organizatorzy, z których główny ciężar utrzymania instytucji ponosi Samorząd Województwa Wielkopolskiego. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wspomaga Muzeum dotacją podmiotową nieproporcjonalną do „wkładu” samorządu i wahającą się w granicach 14% kosztów utrzymania instytucji. Dlatego też będziemy czynili starania o większy udział tego współorganizatora w budżecie Muzeum, czy to bezpośrednio dotacją podmiotową, czy sięganiem po środki pomocowe związane z obszarami wiejskimi sterowanymi przez Ministerstwo Rolnictwa. Zbliżony udział w budżecie stanowią przychody własne (17%), głównie pochodzące z biletów i wiążące się z frekwencją oraz innymi płatnymi działaniami Muzeum jak lekcje muzealne, warsztaty dla dzieci i nowo podjęte warsztaty dla dorosłych (w tym seniorów) czy imprezy. Wspomagać budżet będziemy także sięgając nadal po środki Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego ogłaszającego rokrocznie programy dla muzeów. Zwracać się będziemy do władz samorządowych niższego szczebla a więc gmin i powiatów i to nie tylko tych, gdzie funkcjonują nasze oddziały. Prowadzone badania nad niematerialnym dziedzictwem wsi może być dofinansowane przez te właśnie jednostki samorządowe. Podobnie będzie z

instytucjami i organizacjami związanymi z rolnictwem i przemysłem rolno-spożywczym oraz ze środkami promującymi produkty rolnicze. Pogłębiać będziemy współpracę z Fundacją Ochrony Dziedzictwa Kultury Wsi i Rolnictwa.

Analiza realizacji budżetu Muzeum za ostatnie lata prowadzi do wniosku, że podstawowe wydatki wiążą się z osobowym funduszem płac (47% wraz z pochodzącymi przeszło 57%) oraz kosztami związanymi z utrzymaniem infrastruktury (32,5%) Muzeum a działalność merytoryczna natomiast to niespełna 10% budżetu (9,57%).

Narastająca wartość majątku, którym dysponuje muzeum, w tym infrastruktury prowadzi do koniecznego w latach następnych planowania wzrostu kosztów amortyzacji (w roku 2019 to już 1 ml 350 tys. złotych) stałych przeglądów infrastruktury technicznej i opłat (w 2019 roku to blisko 150 tys. zł) oraz wydatków związanych z energią (blisko 600 tys. zł). Niezbędnym będzie w latach 2020-2022 zwrócenie uwagi na koszty narastające remontów i ich planowanie. Nie podjęcie w 2019 roku w latach następnych **remontów planowych** skutkować może degradacją obiektów **infrastrukturalnych**. Dotyczy to przede wszystkim powierzchnia dachów (Muzeum to przeszło 2,2 ha dachów) remontu wieży Bierbaumów, magazynu „pod eternitem” gdzie także z przepisów wynika obowiązek jego usunięcia. Przewidujemy dokończenie wymiany sieci grzewczej budynku administracyjnego oraz niezbędną modernizację pozostałych instalacji wewnętrznych i wyposażenia (drzwi, sieć komputerowa, zabezpieczenie przeciwpożarowe) budynku. Niezbędnym wymogiem jest ciągła dbałość o sprawność sieci dozoru elektronicznego w Muzeum i to zarówno w Szreniawie jak i oddziałach co także pociąga za sobą wydatki związane z modernizacją i uzupełnieniami urządzeń. Dokończyć i zmodernizować musimy sieć dróg wewnętrznych w Szreniawie (przed pawilonem 8 i 9, 10 i 12, ogrodnictwem oraz poprawić dojścia do wystaw (na folwarku) i Jaraczu (parking).

W roku przyszłym podjąć należy odnowienie i modernizację placów zabaw znajdujących się na naszym terenie, które cieszą się dużym powodzeniem.

Z przedstawionych wyżej przykładów wykazu wynika jednoznacznie, że infrastruktura materialna Muzeum wymaga co jakiś czas planowych „inwestycji odnawiających” nie tylko polegających na utrzymaniu stanu obiektu. Może to być także i powinno przedsięwzięcie rozbudowujące i zwiększające równocześnie atrakcyjność funkcjonalność i estetykę remontowanych obiektów.

Biorąc powyższe pod uwagę oraz fakt, że przyszło nam działać w gospodarce wolnorynkowej w swej działalności będziemy nadal zabiegać o celowe i racjonalne wydatkowanie środków finansowych. Przed każdym przedsięwzięciem zwracać uwagę na celowe wydatkowanie środków, sprawność organizacyjną i zarządzania wydarzeniem jak i stosowania analizy SWOT przed realizacją projektów.

Dlatego też w tej mierze wysokie wymagania stawiać będziemy wobec kadry kierowniczej i pracowników zwracając przy tym uwagę na ich przygotowanie i świadomość potrzeby oszczędnego i efektywnego wydatkowania środków budżetowych. Nadal stosować będziemy krzyżowe "subsidiowanie" niektórych wydarzeń, co oznacza, że pewne dochodowe przedsięwzięcia muzeum dofinansowują inne, które z góry można uważać za przynoszące straty finansowe .

Baza materialna inwestycje i zakupy infrastrukturalne

To czym dysponuje Muzeum, a więc stan techniczny pomieszczeń poziom infrastruktury materialnej i wyposażenia, estetyka „otoczenia” rzutują bezpośrednio na możliwości podejmowanej działalności merytorycznej i realizację zadań statutowych (między innymi działalność kolekcjonerską, magazynowanie zbiorów i konserwację, działalność wystawienniczą czy edukacyjną). Stąd waga jaką przywiązywać będziemy w najbliższych latach do podnoszenia poziomu już istniejących warunków działania i podnoszenia poziomu funkcjonowania instytucji do obowiązujących standardów.

Muzeum Narodowe Rolnictwa w Szreniawie z oddziałami w chwili obecnej dysponuje powierzchnią 37,4 ha gruntów. Składają się na tą grunty własne (10,6 ha) grunty powierzone na podstawie umowy użyczenia i umowy dzierżawy oraz będące w użytkowaniu wieczystym Muzeum. Część z tych terenów to dwa parki przypałacowe wymagające ciągłych prac konserwacji znajdującej się tam zieleni co pochłania poważne środki finansowe. Czynić będziemy nadal starania o środki Funduszu Ochrony Środowiska, umożliwiające stopniową rewitalizację tych terenów.

Powierzchnia gruntów , którymi dysponuje Muzeum w Szreniawie w chwili obecnej wyczerpuje dalsze potrzeby rozwojowe. Stąd trwające od lat starania o pozyskanie kolejnych terenów przyległych. Uzyskaliśmy stosowne zapisy w planie zagospodarowania terenów

Gminy Komorniki umożliwiające ich przejęcie. Natomiast w dalszym ciągu trwają zabiegi w celu ich pozyskania ze strony Muzeum w Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa Oddział w Poznaniu. Umożliwi to planowaną budowę wioski edukacyjnej oraz rozszerzy własną bazę paszową dla utrzymywanych zwierząt oraz zwiększy powierzchnię pokazową.

Baza materialna

Powierzchnia zabudowy budynkami, z których korzysta Muzeum wynosi 28 477 m² (2,85 ha) i o niewiele mniejsza jest powierzchnia dachów wymagająca stałej i systematycznej konserwacji. Daje to obraz skali kosztów wiążących się z utrzymaniem w należytym stanie infrastruktury. Muzeum to dysponuje blisko 23 000 m² powierzchni wystawienniczej (w tym 6 373m² wystawy plenerowe) oraz 8 900m² powierzchni magazynowej.

Same te liczby świadczą o potencjale i możliwościach tkwiących w przedstawionej infrastrukturze. Mimo, że ostatnie lata przyniosły jej poprawę poprzez realizację drugiego etapu modernizacyjnego pawilonów wystawienniczych oraz magazynów zbiorów to w dalszym ciągu zarówno w Szreniawie jak i w **oddziałach** niezbędne są dalsze działania modernizacyjne. Podjęcie tych prac w **Uzarzewie** będzie możliwe po wyjaśnieniu problemów własnościowych. Niemniej w chwili obecnej powinniśmy kontynuować stopniową modernizację wystaw i opracować koncepcję wykorzystania piwnic przy pałacowych do celów edukacyjnych i recepcyjnych oddziału. Podobnie czynić będziemy z pozostałymi oddziałami, gdzie modernizacja infrastruktury materialnej polegać będzie na stopniowym zgodnym z możliwościami finansowymi porządkowaniu i poprawie warunków ekspozycyjnych i pobytu w nich zwiedzających (młyn w Jaraczu, stajnia-powozownia w Uzarzewie, budynek główny w **Nowym Tomysłu**).

Zakończenie II etapu modernizacji pawilonów wystawienniczych wystaw i magazynów zbiorów w Szreniawie mobilizuje do podjęcia inwestycji w III etap rewitalizacji i rozbudowy wybranych obiektów zespołu pałacowo-parkowego w Szreniawie z przywróceniem cech funkcjonalnych części zabytkowych obiektów techniki. Projekt obejmować powinien między innymi modernizację i rozbudowę oraz doposażenie wybranych pawilonów wystawienniczych (nr 1 na pawilon wystaw czasowych, nr 12 z rozszerzeniem o wystawę plenerową, części zabytkowej obory i wiaty wystawowe czy zabytkowej wieży widokowej) oraz magazynów w zbiorów np. magazynu zbiorów

ikonograficznych, magazyny przy pawilonach wystawienniczych, zbiorów przyrodniczych. Program obejmować powinien także renowację, konserwację i uruchomienie wybranych ciągników i silników rolniczych oraz lokomobil parowych co umożliwi organizację wyjątkowych wydarzeń przy wykorzystaniu wyżej wymienionych kolekcji.

Kolejnym projektem, do którego opracowania powinno przystąpić Muzeum jest wybudowanie (przy uzyskaniu z KOWR terenu) osady wiejskiej w stylu XIX wiecznego zabytkowego budownictwa Wielkopolski z przeznaczeniem na cele muzealno-edukacyjno-rekreacyjne. Projekt przewiduje wybudowanie 7 zagród wiejskich wyposażonych w repliki sprzętu (chata z możliwością noclegu, budynki inwentarskie, gospodarcze, podwórze, ogródek, gościniec - karczma z 50 miejscami noclegowymi, kuźnia, wolnostojący piec chlebowy). W poszczególnych obiektach urządzone będą tradycyjne warsztaty prac rzemieślników wiejskich - przedstawicieli ginących zawodów: kowalstwa, ciesielstwa, stolarstwa kołodziejstwa, garncarstwa, powroźnictwa, tkactwa, bednarstwa czy rymarstwa. Wioska ma mieć charakter żywej osady z prezentacją codziennych i sezonowych prac gospodarskich. Rok najbliższy należy poświęcić na wypracowanie szczegółowej koncepcji, dokumentacji architektonicznej i kosztorysów.

Na terenie Muzeum w **Jaraczu** należy podjąć pracę nad projektem polegającym na budowie grupy budynków o charakterze skansenowskim wkomponowanych w układ dróg z parkingiem. Natomiast w rejonie koryta Młynówki zlokalizować należy kuźnię, folusz, olejarnię -posiadające koła wodne napędzane nurtem rzeki. Projekt objąć powinien budowę domków kempingowych i adaptację istniejących budynków pod kątem zwiększenia ilości miejsc noclegowych. Istotnym elementem projektu winno być wyremontowanie i przebudowa elektrowni wodnej, co pozwoli z jednej strony na zachowanie wyjątkowego zabytku a także wykorzystanie do celów edukacyjnych przy wzroście produkcji energii. W oparciu o tak zmodernizowane muzeum winien powstać szlak młynów i wiatraków z Jaraczem jako jego centrum. Remont elektrowni jak i prace nad szlakiem muszą być podjęte niezależnie od możliwości realizacji całościowego projektu.

Źródłem finansowania wszystkich wspomnianych wyżej projektów mogą być środki unijne (WRPO 2021+) oraz budżet województwa. Ich realizacja przyczyni się znacząco do poprawy warunków i możliwości rekreacyjne i edukacyjne (w tym ekologiczne) mieszkańców Wielkopolski. Łączyć będzie ofertę muzealną i turystyczną i zwiększać będzie oddziaływanie Muzeum nie tylko w skali kraju ale też w skali międzynarodowej.

Inwestowanie w rozwój Muzeum i jego oddziałów wymaga czasu i musi być podporządkowane wieloletniemu planowi a także uprzednim przygotowaniom odpowiedniej dokumentacji i kosztorysów. Rok 2020 poświęcimy zatem na odpowiednie prace studyjne i analityczne potrzeb i możliwości w tym zakresie oraz wypracowanie koncepcji programowych możliwych do realizacji. Lata 2021-2022 to praca nad dokumentacją techniczną, studium wykonalności, uzyskanie pozwoleń na budowę dla projektów, które uzyskają finansowanie.

Prace dokumentacyjne niezwłocznie winny być podjęte co do pozostałych, **niezbędnych inwestycji**, które należy wykonać w Muzeum. Są to bilans ciepła i uporządkowanie odbioru wody opadowej w Szreniawie, dokumentacja umożliwiająca organizację dodatkowej powierzchni magazynowej w gorzelnii (II p.) oraz wiacie na folwarku, poprawę stanu dróg wewnętrznych szczególnie folwarku. Odpowiedniej i szybko opracowanej dokumentacji wymagają ujęte w programie "unijnym" remont wieży (nakaz konserwatora) adaptacji pawilonu nr 1 na salę wystaw czasowych oraz adaptacji piwnic w Uzarzewie. Nawet w wypadku nie uzyskania środków „unijnych”, zaangażowanie własnych środków inwestycyjnych na w/w cele w najbliższych latach (2021-2022) jest niezbędne. Podjąć też musimy po raz kolejny poszukiwanie środków na inwestycję w Nowym Tomyślu w postaci odbudowy obory olenderskiej, do której posiadamy dokumentację z pozwoleniem na budowę (które utracą aktualność). Podobnie jest z budową wiaty wystawienniczej w Szreniawie, gdzie starania o finansowanie tej inwestycji dotychczas nie przyniosły rezultatu. Zagospodarować musimy w 2020 roku teren uzyskany w wyniku prac modernizacyjnych gdzie znaleźć się powinno zaplecze do prac konserwatorskich i fumigacji zbiorów. Zabezpieczenia wymaga także w najbliższym czasie jedyna w Polsce kolekcja samolotów agrolotniczych, prezentowana na wolnym powietrzu, która ulega degradacji. Pozyskać musimy na ten cel odpowiednie środki finansowe oraz zgodę konserwatora na posadowienie odpowiedniego zabezpieczenia. Muzeum powinno także dokonać dalszych zakupów wyposażenia magazynowego w celu zwiększenia powierzchni i warunków składowania obiektów muzealnych. W najbliższym roku zmuszeni będziemy uzupełnić transport muzealny (traktor, samochód dostawczy, kosiarki i sprzęt uzupełniający) i sprzętu uzupełniającego pracownię konserwacji zbiorów i komputerową (digitalizacja zbiorów).

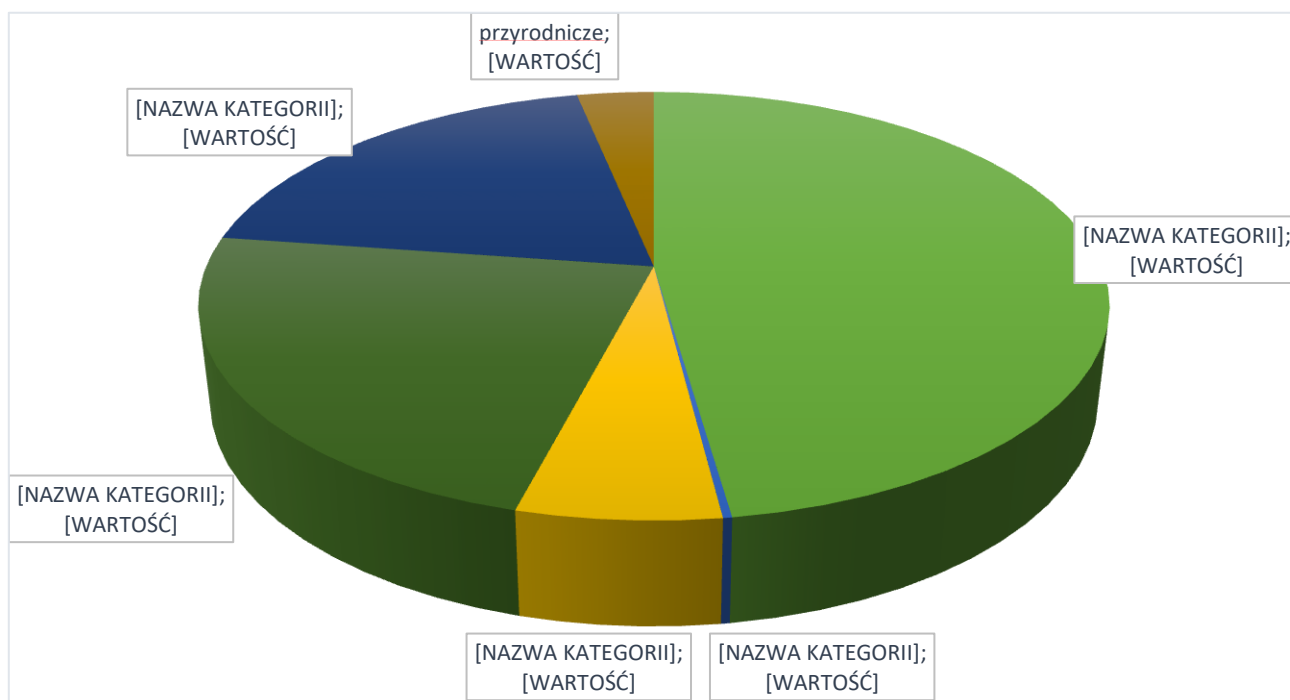
Zbiory i konserwacja

Gromadzenie i opieka nad zbiorami w tym głównie **konserwacja** i warunki przechowywania to realizacja jednego z podstawowych celów misji muzeum rolnictwa. Musi to być sztuką kompromisu i strategicznego planowania. Nie da się bowiem zbierać wszystkiego, a w polu widzenia przy podejmowaniu decyzji zakupu musi być efekt końcowy - wystawa oraz możliwości i warunki przechowywania (magazynowania) zakupionych obiektów. Stosować musimy przy tym kryteria merytoryczne, uwzględniać potencjał narracyjny (opowieść) obiektu jego reprezentatywność i ważność w upowszechnianiu zbiorów oraz pamiętać o świadomym uzupełnianiu kolekcji.

W tym miejscu należy podkreślić, że zbiory właśnie stanowią o wizerunku muzeum i jego profilu i pozycji. Pomimo coraz silniejszych oczekiwań do wirtualizacji ekspozycji, to oryginalne muzealia wpływają na kształt wystaw i one a nie multimedia budują przekonującą narrację muzealnej wystawy. To ze zbiorów i kolekcji Muzeum Narodowego Rolnictwa wpływają wszystkie inne działania muzealne czy to konserwatorskie, upowszechnieniowe i edukacyjne. Wynika z nich sposób organizowania pracy muzealników, wymagane wykształcenie i kompetencje oraz sposób organizacji pracy a nawet częściowo struktura organizacyjna i dobór sponsorów. Szeroki zakres tematyczny naszych zbiorów narzuca wręcz stosowanie różnorodnych sposobów eksponowania, przechowywania i metod konserwacji a nawet zatrudniania specjalistów o nietypowych w muzealnictwie kwalifikacjach. Zbiory są tym co wyróżnia Muzeum Narodowe Rolnictwa spośród innych muzeów i umożliwia prezentowanie przemian życia na wsi polskiej wynikających z rozwoju społecznego oraz nauki i techniki.

W Muzeum Narodowym Rolnictwa reprezentowane są następujące zespoły: zbiory z zakresu archeologii artystyczne etnograficzne i historyczne oraz przyrodnicze i techniczne. Ich stan przedstawia tabela

ZBIORY

Zestawienie ilościowe zbiorów na 30.06.2019 rok			
Typ zbiorów	ilość		
	zakupów	darów	łącznie
Archeologiczne	46	1	47
Artystyczne	810	256	1066
Etnograficzne	2429	1623	4052
Historyczne	1467	1909	3376
Historyczne (tkanina)	14	10	24
Przyrodnicze	210	359	569
Rzemiosło	138	69	207
T. Przetwórstwa	124	137	261
T. Rolnictwa	3437	4300	7737
T. Źródeł Energii	12	6	18
RAZEM	8687	8670	17357
Jaracz	20	94	114
OGÓŁEM	8707	8764	17471

Z przedstawionej tabeli wynikają dwa podstawowe wnioski. Pierwszy to **dominacja zbiorów techniki rolniczej** i przetwórstwa a drugi, że większość z naszych obiektów pochodzi z **darów**. Dlatego też to właśnie dominacja zbiorów technicznych powodować będzie zwrócenie uwagi na kwalifikacje kadry konserwatorskiej, jej szkolenie i rozwój zawodowy. Na ten kierunek zwrócony musi być wysiłek finansowy rozwoju pracowni konserwatorskiej oraz konsultacji zewnętrznych przy podejmowaniu decyzji z zakupów i poszukania metody konserwacji zbiorów. Umieszczenie w Szreniawie Forum Konserwacji Muzealnej, nasz czynny udział w powołaniu Stowarzyszenia Muzeów Sztuki Inżynieryjnej czy odbywająca się co dwa lata konferencja pt.: „Problemy muzeów z zachowaniem, konserwacją zbiorów” są świadectwem nie tylko naszej aktywności i poszukiwania rozwiązań na tym polu ale także uznania dla Muzeum przez środowisko muzealne. Będziemy te wysiłki kontynuować i czynić starania o odpowiednie zabezpieczenie środków finansowych na rozwój kolekcji muzealnych, poprawę warunków przechowywania (w tym konserwację i zabezpieczenie) i eksponowania. Służyć temu będą starania o środki zewnętrzne (m.in. MKiDN, FOS, środki pomocowe Unii Europejskiej czy samorządów).

Wniosek drugi płynący z tabeli to ciągle niedomagania w prowadzeniu prawidłowej polityki gromadzenia zbiorów wynikające z braku w środków finansowych na zakupy. Uzupełnianie w takiej skali brakujących artefaktów darami nie sprzyja prawidłowej działalności w zakresie planowego kompletowania i uzupełniania kolekcji i prowadzi do przypadkowości. Niemniej świadczy o dużym zaangażowaniu Muzeum w pozyskiwanie artefaktów i sile oddziaływania determinacji pracowników w tej działalności.

Biblioteka

Rodzaj	Ilość woluminów
Książki	240572
Broszury	5 404
Czasopisma	7 306
Razem	37 237

Zgromadziliśmy 37 000 woluminów w bibliotece muzealnej, w tym tytułów czasopism i często rzadkie pozycje piśmiennictwa rolniczego XVI wieku i XVII wieku do czasów współczesnych. Biblioteka odgrywa ważną rolę w pracy muzeum oraz w prowadzonych przez

pracowników badaniach i służy także czytelnikom zewnętrznym. Jednak tradycyjna metoda prowadzenia, brak digitalizacji najcenniejszych pozycji ogranicza zasięg oddziaływania. Podobnie jest z archiwum naukowym i ikonograficznym. Dlatego też lata 2020-2022 poświęcimy na poprawę tej sytuacji a więc na zakupy infrastruktury do digitalizacji (uzupełnienie sprzętu: skanera dziełowego wielkoformatowego, stacji roboczej i dysków do archiwizacji oraz oprogramowania do tworzenia) kolekcji cyfrowej z jej wdrożeniem.

Zbiory MNR zdigitalizowane do 30.06.2019

Lp.	Zbiór	Poz. Inw.	Skany (.tiff) fot. (.raw)	Pojemność GB
1.	Banknoty, kartki zaopatrzeniowe, bony	131	304	13
2.	Mapy archiwalne	139	400	38
3.	Medale	600	1336	20
4.	Znaki rozliczeniowe, monety dominalne	205	410	6
5.	Pocztówki	826	1730	40
6.	Fotografie archiwalne	500	1 136	20
7.	Medale Uzarzewo	125	335	44
8.	Kolekcja Klaczyńskiego	24	4 549	82
9.	Archiwum Naukowe	190	24 115	350
10.	Albumy Sielinko	7	853	35
	SUMA	2 747	35 168	648

	Filmy	976 tytułów	821 zdigitalizowanych	
--	-------	-------------	-----------------------	--

Przedstawione wyżej efekty mają miejsce dzięki znacznemu wysiłku pracowników a przyspieszenie prac może nastąpić w wyniku zleceń zewnętrznych. Gotowe i wytypowane są w tym celu kolekcja plakatów, część archiwaliów i starodruków, katalogów maszyn i urządzeń rolniczych, skrzynie wianne i kufry. Konieczne jest ich opracowanie merytoryczne oraz wytworzenie i wprowadzenie do bazy danych metadanych zdigitalizowanych obiektów.

Utworzenie zintegrowanego systemu multimedialnych dla potrzeb wystawienniczych i informacyjnych wymagać będzie w 2020 roku zakupu i wdrożenia oprogramowania do zarządzania treściami prezentowanymi na zamontowanych już wyświetlaczach (monitorach, kioskach multimedialnych). W celu uzupełnienia wyposażenia istniejących już urządzeń (repcja, pawilon 7 i 8) niezbędnym jest zakup tabletów dotykowych lub monitorów a także zakup i wdrożenie oprogramowania do publikacji zbiorów online.

W celu uporządkowania i modernizacji sieci komputerowej w budynku administracyjnym (zajmowanym wspólnie z działami merytorycznymi) do parametrów spełniających wymogi szybkiego transferu danych pomiędzy komputerami konieczny jest zakup niezbędnych materiałów. Zadanie to wykona zespół Pracowni Komputerowej przy współpracy działu Administracyjnego co znacznie obniży koszty wykonania. Dbłość o rozwój zastosowania technologii cyfrowych w Muzeum Narodowym Rolnictwa to odpowiedź na pojawienie się nowej, równoległej przestrzeni do rzeczywistej w prezentowaniu zbiorów muzealnych. Umożliwią to wypracowanie i stosowanie nowych form wystawienniczych i dostępu do dotychczas niedostępnych dla zwiedzających przechowywanych w magazynach i archiwach zbiorów (blisko 80% zbiorów). Zbiory te, dzięki technologiom informacyjnym widzowie oglądać będą zarówno na urządzeniach muzealnych jak i u siebie w domu- przez internet. Mogą w ten sposób powstawać wystawy, które inaczej być może nigdy by nie powstały. Umożliwi to szczególnie młodemu pokoleniu spotkanie z muzeum, w którym rzeczywistym obiektom zabytkowym, towarzyszą interaktywne wirtualne prezentacje wzbogacające statyczne ekspozycje. Będziemy przy tym pamiętać, że sednem ekspozycji pozostać musi autentyczny eksponat.

Obok wspomnianych wyżej działań związanych z konserwacją zbiorów technicznych w latach 2020-2022 musimy szczególną uwagę zwrócić na zabezpieczenie i prawidłowe przemieszczanie zbiorów do nowego magazynu zbiorów. Dotyczy to **konserwacji zapobiegawczej** w tym zbiorów na wolnym powietrzu (skansen uli w Szreniawie i Swarzędzu, wiklina w Nowym Tomysłu). Systematyczne przeglądy stanu zachowania kolekcji, utrzymanie dotychczasowej ilości przeprowadzonych prac konserwatorskich przez własnych pracowników oraz ilości konserwacji zewnętrznych (szczególnie obiektów z zakresu sztuki, papieru i tkaniny) poprawi ich kondycję. Utrzymanie stałego kontaktu ze środowiskiem naukowym Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu (konserwacja drewna), wymiana doświadczeń z innymi muzeami (Transportu Miejskiego w Krakowie, Okręgowego w Bydgoszczy, Muzeum w Wilanowie) zapewnia odpowiedni poziom prowadzonych prac konserwatorskich. Pracować będziemy nad pozycją samego głównego konserwatora w muzeum, jego obecności przy decyzjach zakupów eksponatów, ustalaniu warunków eksponowania i magazynowania a także wypożyczania zbiorów. Główny konserwator to osoba, której etyka i kwalifikacje zawodowe muszą gwarantować wysoki poziom prac konserwatorskich w Muzeum. Oczywiście wpływać także

będziemy (między innymi poprzez szkolenia) na zarządzanie konserwacją muzealną i poprawę organizacji magazynów zbiorów. W celu zapewnienia skutecznego zarządzania zbiorami w Muzeum i zapewnienia im profesjonalnego zabezpieczenia, koniecznym będzie w najbliższym czasie uwzględnienie perspektywy konserwacji we wszystkich działach muzeum.

Konserwacja muzealiów – I. sztuk

rok	I. Sztuk
2015	1 949
2016	1 978
2017	2 794
2018	1 836
I półrocze 2019	1 174

Konserwacja – finansowanie

rok	Wykonanie
2015	141 885
2016	137 196
2017	259 546
2018	411 336
01-07-2019	125 396

Dotyczy to zarówno struktury muzeum (dowartościowanie pozycji głównego konserwatora), pracy badawczej, wystawienniczej i edukacyjnej. Wspierać to będzie wspólne decydowanie z zastępcami dyrektora, kuratorami, kustoszami, edukatorami i konserwatorami) o "akceptowalnych zmianach w obiekcie" w związku z jego potencjalnym wykorzystaniem np. na wystawie czy w działaniach edukacyjnych. A więc rozwiązania w tym zakresie wymagać będą zarówno edukacji wśród muzealników jak i innych pracownikach muzeum. Będąc przekonany, że konserwacja to jedno z podstawowych zadań Muzeum, zmierzać będziemy do uświadomienia wszystkim pracownikom o konieczności i możliwości współpracy oraz wymiany wiedzy i umiejętności w tym zakresie. Najważniejsza będzie tutaj edukacja wewnątrz muzealna (konieczna znajomość konserwacji prewencyjnej przez wszystkich pracowników) oraz ścisłe przestrzeganie i doskonalenie obowiązujących w Muzeum procedur.

Procedury

	PROCEDURA P-08	WYDANIE NR 3	STRONA 1 z 6
	KONSERWACJE, RENOWACJE I PRZYWRACANIE SPRAWNOŚCI TECHNICZNEJ MUZEALIÓW I ZABYTKÓW		

	PROCEDURA P-20	WYDANIE NR 2	STRONA 1 z 3
	OCENA DOSTAWCÓW USŁUG I MATERIAŁÓW DO KONSERWACJI I RENOWACJI MUZEALIÓW		

	PROCEDURA P-07	WYDANIE NR 3	STRONA 1 z 7
	PRZECHOWYWANIE MUZEALIÓW I ZABYTKÓW		

Wystawy, edukacja, upowszechnianie

Dynamiczne przemiany społeczne, zmieniające się gusty i oczekiwania współczesnego widza muzealnego w kierunku interaktywności, ku przeżyciu poprzez uczestnictwo, wzruszenie czy emocje wymuszają na nas ciągle poszukiwania możliwie najlepszych rozwiązań w celu wypełniania podstawowej misji, a więc **upowszechniania zbiorów**, w tym wystawiennictwo i edukację. Będziemy starać się wywoływać u stojącego przed obiektem muzealnym przeżycia zarówno wizualne jak i estetyczne i intelektualne. Uwzględnić przy tym musimy zróżnicowanie społeczne publiczności muzealnej jak i różnice pokoleniowe. Dzisiejsi widzowie nie są zadowoleni z tradycyjnego pokazywania obiektów, a chcą czegoś więcej. Czegoś wyjątkowego chociażby z uwagi na kształt czy historię, charakterystyczną scenografię, czegoś co oddziałuje na wyobraźnię, oczy i uszy a nawet zapach i smak. **Wystawa** musi przemawiać do uczuć i pobudzić do myślenia. Pokazywać człowieka, jego sposób życia i ukazywać go w kontekście czasów, w których żył. Chcąc dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców będziemy więc w aranżacji wystaw podążać za nowoczesnym technologiami, przedstawiać niektóre z treści merytorycznych w nowoczesny sposób i oddziaływać na wszystkie zmysły zwiedzających. Coraz częściej sięgać będziemy po możliwości jakie stwarza nasze muzeum w uczestniczeniu zwiedzających w wydarzeniach nawiązujących tematyką do zainteresowań muzeum (prace wiosenne w polu, żniwa, wykopki, kuchnia wiejska, rzemiosło wiejskie). W najbliższych trzech latach zwracać

będziemy uwagę na specyficzne potrzeby niektórych grup zwiedzających takie jak np. rodziców z dziećmi i dodatkowe dla nich zajęcia czy udogodnienia i np. możliwości dotarcia na ekspozycję z wózkiem dziecięcym (folwark). Dla osób starszych udogodnieniem będzie winda (pałac, gorzelnia) poręcze, ławki i siedziska na ekspozycjach (co jest ważne przy rozległości naszego muzeum). W dalszym ciągu pracować będziemy nad dostępnością wystaw i całego muzeum dla osób niepełnosprawnych i wykluczonych.

Poważnym wyzwaniem związanym z koncepcją stałych ekspozycji jest ich skala oraz różnorodność zbiorów wykorzystywanych przy aranżacji wystaw, by w interesujący i zrozumiały sposób dla (różnicowanego) widza opowiadały o najważniejszych aspektach rozwoju polskiego rolnictwa. Znaczna część wystaw stałych w Szreniawie zostanie z końcem 2019 roku zmodernizowanych. Pozostał jedynie do modernizacji pawilon 12 i znajdująca się w nim wystawa pt. „Narzędzia i maszyny do zbioru i omłotu roślin”, którą modernizować będziemy po wypracowaniu starannie przemyślanej koncepcji merytorycznej i projektu. Postępować przy tym będziemy zgodnie z przyjętą zasadą, że to eksponat będzie w centrum zainteresowania zwiedzających i umieszczenie odpowiedniej ich ilości w odpowiednim kontekście "legitymizuje" muzealny przekaz. Nowoczesne technologie traktujemy jako niezbędny środek komunikowania się z widzem muzealnym, ale pełnią i pełnić będą w Muzeum rolę służebną w stosunku do narracji o przedstawionych zagadnieniach. Stosować je będziemy tylko wtedy gdy pomagają i wzmacniają w rozumieniu wystawy i dodają jej atrakcyjności, rozwijają wyobraźnię i kreatywność odbiorców wystawy oraz zapewniają czynny udział w oglądaniu muzeum. Zbiory własne, którymi dysponujemy mobilizują do takiego właśnie ich eksponowania i tak będziemy postępować przy konstruowaniu i modernizowaniu wystaw czasowych oraz wystaw stałych w oddziałach Muzeum.

Zakończenie drugiego etapu inwestycji w Szreniawie, oddanie do użytku gorzelni umożliwi rozwinięcie i zwiększenie ilości **wystaw czasowych** (pawilon 8 i inne pomieszczenia w trakcie inwestycji służyły jako magazyny).

Podjęte zostaną aktualne tematy w rolnictwie - woda dla rolnictwa, ochrona ekosystemów i nowe technologie w produkcji roślinnej i zwierzęcej, zdrowa i ekologiczna żywność, skutki zagrożeń wynikających z intensywnego gospodarowania w rolnictwie. Obok tematów w typowo rolniczych podejmiemy tematykę społeczną, rolę chłopa i ziemiaństwa w kształtowaniu oblicza kraju czy znaczenie pracy organicznej w Wielkopolsce.

Oferta wystawiennicza Szreniawy i oddziałów musi wynikać z wycucia bieżących potrzeb odbiorców, prezentować aktualne tematy i podejmować zagadnienia wynikające z realizacji misji muzeum rolnictwa. Opierać przy tym się będziemy przede wszystkim o bogate zbiory własne i własne scenariusze wystaw czasowych co przyczyni się do lepszej znajomości wśród zwiedzających.

Muzeum (galeria w spichlerzu) stało się też dla środowiska artystycznego Wielkopolski pożądanym miejscem wystaw sztuki współczesnej co zamierzamy kontynuować w latach następnych. Zbliża to naszą instytucję do ludzi sztuki, stawia wśród aktywnych propagatorów kultury i zwiększa ofertę wystawienniczą.

Obok podstawowych form, a więc wystaw stałych i czasowych Muzeum stosuje i stosować będzie inne formy upowszechniania swoich zbiorów i realizacji celów statutowych. Ostatnio przeprowadzona modernizacja dziesięciu wystaw stałych zwiększa atrakcyjność instytucji, która powinna zdyskontować tą wartość „dodaną” w postaci „efektu ponownego otwarcia” i uzyskać zwiększone zainteresowanie zwiedzających. Wykorzystane zostaną w trakcie zwiedzania **elementy interaktywne** niektórych wystaw oraz stworzone nowe możliwości prowadzenia zajęć edukacyjnych. Z idei interaktywności aktywnego uczestnictwa widza w wydarzeniach muzealnych zrodziły się imprezy edukacyjno-plenerowe w Szreniawie i Oddziałach Muzeum. Sprzyjają przeżywania przez widza muzealnego emocji, wrażeń i różnorodnych doznań czy doświadczeń. Różnorodność tych przedsięwzięć, ciągłe uatrakcyjnianie i wzbogacanie pozwalać będzie na utrzymanie zainteresowania społeczeństwa tymi działaniami. Tym bardziej że dla człowieka żyjącego w XXI wieku sposoby uprawy roli i obyczaje z tym związane są coraz bardziej niezrozumiałe i wymagają takiego ich interpretowania, by uniknąć biernego "gapiostwa". A więc ożywianie działań muzealnych i ekspozycji a nie tylko oglądanie „martwych” przedmiotów, interpretacja i prezentacja ich przeznaczenia to nasz cel. Widz w naszej instytucji wprowadzony na wystawę czy uczestniczący w imprezie muzealnej mieć powinien do dyspozycji urządzenia, które może sam uruchomić (żarno, krosno, cep, wialnie, sita i szońdy sierp czy kopaczkę do ziemniaków) i mieć możliwość uczestniczenia w czynnościach (lanie wosku, żniwowanie, kopanie ziemniaków, zdobienie pisanek, plectenie wianków, robienie koszyków). Każdemu działaniu towarzyszyć będą stanowiska dla dzieci. Zwracać musimy także uwagę na przeciwną grupę docelową seniorów i ich wymogi w przedsięwzięciach upowszechnieniowych i edukacyjnych muzeum.

Spodziewamy się, że w najbliższych latach ranga pracy edukacyjnej będzie wzrastała, a specyfika zainteresowań tematycznych naszej instytucji i różnorodność zbiorów umożliwi wzmocnienie aktywności na tym polu. **Oferta edukacyjna** jest obecnie na tyle bogata i atrakcyjna, że naszą troską musi być dbałość o wysoką jej jakość, rzetelność przekazu i odpowiedzialność. Wobec jednak wysokich wymógł widza, wkraczania pokolenia wychowanego w środowisku informatycznym, musimy wykorzystywać w tym procesie najnowsze techniki multimedialne. Interaktywna dydaktyka jest tym czym Muzeum ażeby nie odstawać od bieżących trendów, musi się zająć w najbliższym czasie. Rok przyszły poświęcimy na opracowanie nowych treści do audio przewodników. Jako rozwiązanie alternatywne w tak rozległym Muzeum, należy uruchomić Muzealny Przewodnik Mobilny, którego rozwiązania pozwolą na umieszczenie aplikacji mobilnej z informacjami na smartfonach i tabletach. Takie rozwiązania programowe będą możliwe przy uzyskaniu odpowiednich środków (też z MKiDN) oraz odpowiedniego poziomu digitalizacji zbiorów.

Oferta Muzealna opierać się i nadal będzie o prowadzonych chów zwierząt gospodarskich ras zachowawczych, pole i poletka starych upraw roślin i ziół oraz sad ze starymi odmianami drzew owocowych. Żywe zwierzęta w muzeum to hit dla „dużych” i „małych” zwiedzających, to ważny element muzealnej edukacji ekologicznej i poszerzaniu wiedzy o znaczeniu zwierząt w życiu człowieka.

Przygotowana do działalności sala produktu regionalnego w połączeniu z pomieszczeniami edukacyjnymi w gorzelnii, służyć będą zajęciom poświęconym regionalnym produktom i tzw. zdrowej żywności. Właśnie kulinariom damy priorytet w działaniach muzealnych. Współpraca z Wielkopolską Izbą Produktu Regionalnego (z siedzibą w Muzeum w Szreniawie) w tym zakresie włącznie się w organizację szlaku kulinarnego powiatu poznańskiego organizacja konkursów na produkt regionalny ma służyć popularyzacji „produktów końcowych” rolnictwa Wielkopolskiego.

Systematycznej pracy wymagać będzie w latach 2020-2022 nad naukowym opracowaniem własnych zbiorów. To musi być i będzie priorytet w prowadzonych **pracach naukowych** przez Muzeum i jego pracowników. Niemniej obok tego podstawowego zadania kontynuować będziemy dobre wypracowane przez lata kontakty ze środowiskiem naukowym Poznania czy innych ośrodków (np. Narodowym Instytutem Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów) i organizacjami zawodowymi w tym Międzynarodową Organizacją Muzeów Rolniczych (AIMA). Celem jest kontynuacja badań związanych z ewidencją

budownictwa folwarcznego i wydanie kolejnych tomów cyklu wydawniczego "Majątki Wielkopolskie". Nadal zamierzamy prowadzić badania nad niematerialnym dziedzictwem wielkopolskiej wsi i rolnictwa. Są to przodujące w kraju badania a sprzyja im wydawany od trzech lat rocznik „Dziedzictwo Kulturowe Wsi”, którego tom IV i następne będą wydawane w kolejnych latach. Niezbędne środki na te cele pozyskiwać będziemy drogą grantów i starać się w samorządach gmin i powiatów. Muzeum i jego pracownicy uczestniczyć będą w konferencjach naukowych, które doskonalić będą warsztat pracy muzealników. Organizować będziemy nadal cykl konferencji związanych z konserwacją zbiorów i chowem zwierząt oraz uprawą ziemi w muzeach. Konferencje te mają charakter ogólnopolski i uczestniczą w nich goście zagraniczni znaczenie krajowe i są znaczącym dorobkiem Muzeum na mapie kraju.

Poprawić należy dystrybucję wydawnictw muzealnych, usprawnić funkcjonowanie sklepiku muzealnego w Szreniawie i punkty sprzedaży w Oddziałach. Wygląd, atmosfera, asortyment są pochodną „charakteru” muzeum i może odgrywać istotną rolę w realizacji celów naszej instytucji. Zmierzać do wykorzystania tkwiącego w nim potencjału, także finansowego. To sklepik właśnie rzutuje także na całościowy wizerunek Muzeum i powinien ulec modernizacji i poszerzyć ofertę. Poza oczywistymi publikacjami muzealnymi i około muzealnymi winny tam być przedmioty o niekwestionowanej jakości i unikatowości, związanej z obiektami eksponowanymi na wystawach muzealnych i być swoistym przedłużeniem ekspozycji. Powinno w nim być możliwe nabycie:

- wydawnictw związanych z muzeum w tym naukowych
- zabawek edukacyjnych
- różnego rodzaju gadżety związane z muzeum (widokówki, kubki, długopisy, czapki, koszulki, reprodukcję eksponatów).

W nim udokumentuje zwiedzający swój pobyt w muzeum i utrwali wrażenia i emocje związane z muzeum.

Wyżej przedstawiona, wielokierunkowa działalność Muzeum sprawia, że aby osiągnąć sukces i zdobyć widza muzealnego, konieczna jest dynamiczna, przemyślana **działalność promocyjno-informacyjna**. Nawet najlepsza i najciekawsza wystawa poniesie porażkę bez stosownej informacji i reklamy, a sukces to już nie tylko wysoka wartość artystyczna czy poznawcza. Konieczna jest długofalowa codzienna i żmudna praca nad kreowaniem **wizerunku** naszego muzeum i stałą obecnością w świadomości społecznej pozytywnego obrazu instytucji (instytucji przyjaznej, interesującej, w której stale dzieje się coś ciekawego).

Służy temu szeroka i wyczerpująca informacja o naszej działalności i współpraca z dziennikarzami, konsekwentne stosowanie systemu identyfikacji wizualnej (logo muzeum, jednolita stylistyka materiałów reklamowych) a także otwartość i elastyczność w kontaktach z odbiorcami naszej oferty.

W czasach ery informatycznej zdawać sobie musimy sprawę z konieczności i niezbędnej **obecności muzeum w świecie wirtualnym**. Obok więc ulotek, banerów, reklam radiowych, różnorodnych akcji reklamowych szczególnie dla młodych ludzi, nasza aktywność w Internecie i portalach internetowych jest bezdyskusyjna. Nowoczesna, łatwa w nawigacji, bogata merytorycznie, przyjazna strona internetowa to gwarancja pozytywnego kreowania wizerunku muzeum wśród młodego odbiorcy. Tutaj znaleźć się powinna muzealna kolekcja cyfrowa a dążyć będziemy dalej do etapowego utworzenia muzealnego portalu wiedzy. W tym celu podjęliśmy współpracę z Fundacją Kórnicką, która zmierza w podobnym kierunku jak nasza działalność, i z którą już współpracujemy w tym zakresie. Mamy też pierwsze realizacje tworzenia e-muzeum czyli multimedialnej prezentacji umożliwiającej zwiedzanie pałacu. Będziemy rozszerzali te możliwości "zwiedzania" muzeum. Tym bardziej, że coraz powszechniejsze staje się planowanie podróży (przez także starszych turystów) od przejrzania zasobów internetowych planowanych do odwiedzania obiektów. Chcąc sprostać narastającym wymaganiom współczesnego turysty, który oczekuje sprawnej, fachowej i kompetentnej obsługi, przeanalizujemy ponownie organizację pobytu zwiedzania, a szczególnie:

- godziny otwarcia muzeum w Szreniawie i oddziałach w celu poprawy dostępności dla turystów a nie wygody pracowników,
- czytelnej organizacji zwiedzania - wspomnianych wyżej tras zwiedzania, ich oznakowania i objaśnienie (ulotki, szczegółowe foldery),
- zapewnienie odpowiedniego poziomu potrzeb życiowych (punktów gastronomicznych toalet) oraz funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych dla rodziców z dziećmi czy osób starszych, niepełnosprawnych,

Zintensyfikujemy też, jako członek-założyciel Wielkopolskiej Organizacji Turystycznej współpracę z „branżą turystyczną” w celu poprawy i fachowej organizacji ruchu turystycznego. To dzięki turystyce mamy zwiedzających a turystyka ma klientów. Pamięamy i ponownie przy tym podkreślamy, że nie jesteśmy instytucją nastawioną wyłącznie na zysk, a naszym podstawowym celem jest jak najpełniejsza realizacja statutowej misji społecznej muzeum.

KADRA MUZEALNA

Myśląc o realizacji wyżej wymienionych celów działalności muzeum, realizacji misji i mając świadomość, że jest ono instytucją społecznego zaufania, musimy pamiętać o tych, którzy wykonują te zadania- pracownikach instytucji. Będąc na „służbie” społeczeństwa, odpowiedzialnymi za zgromadzone w zbiorach dziedzictwo narodowe, musi ich cechować wysoka etyka zawodowa i standardy zachowań.

KADRA MUZEALNA

Rok	Plan etaty	Etaty wykonanie średnio rok	OSOBY	Osoby z tytułem dr	Wykształcenie wyższe	osoby które ukończyły studia Podyplomowe	Wykształcenie średnie	Wykształcenie zawodowe	Wykształcenie podstawowe
08.2019	105,2	105,2	111	7	56	41	29	16	3

Wynikający z tabeli wnioski o wysokim poziomie wykształcenia pracowników, niestety nie idzie w parze w kwalifikacjami niezbędnym ze względu na profil muzeum. Brak jest pracowników z wykształceniem technicznym i rolniczym, którego przyczyną jest poziom płac, oferowany przez muzeum specjalistom. Stąd szczególne znaczenie **szkolenia zawodowego** dla rozwoju pracownika, potrzeba zdobywania wiedzy fachowej jego zdolności intelektualne. Powinnością staje się dzielenie wiedzą i doświadczeniem zawodowym. Wymagać będziemy uprzejmego zachowania pracowników wobec siebie i w stosunku do osób zewnętrznych.

Stąd także przenikająca do naszej praktyki konieczność odejścia w niektórych wypadkach od zatrudniania na pełnych etatach na rzecz zatrudniania (konserwatorów, ekspertów i kuratorów) wystaw w trybie zadaniowym. Podobnie czynimy powołując zespoły zadaniowe dla realizacji niektórych przedsięwzięć i projektów, które Muzeum podejmuje (wystawy, imprezy edukacyjne), do których w niektórych przypadkach zatrudniać będziemy przy braku własnych fachowców zewnętrznych.

Szkoleniu pracowników poświęcać będziemy nadal organizowane seminaria wewnętrzne i kierowanie pracowników na szkolenia organizowane przez wyspecjalizowane ośrodki zewnętrzne. Tak jak w wypadku studiów podyplomowych zapewnić musimy na ten

cel odpowiednie środki finansowe. Szkolenia dotyczyć będą wszystkich pracowników zarówno merytorycznych jak i technicznych, a muzeum zapewni im odpowiednie warunki i doceniać będziemy ich wysiłki zmierzające do podnoszenia indywidualnych kwalifikacji (dotyczy to np. osób pełniących funkcję przewodników czy edukatorów muzealnych, technicznych pracowników konserwacji czy opiekunów ekspozycji). Nowe, zmodernizowane ekspozycje o określonym „nasyceń” techniką, zapotrzebowanie na edukację muzealną i obowiązek zachowania odpowiednich standardów ochrony zobowiązuje do spojrzenia na kadrę w kontekście ilościowym. W 2020 roku i latach następnych powinniśmy zatrudnić kolejnych pracowników magazynu, ochrony i wzmocnić etatowo konserwację muzealną.

Muzeum Narodowe Rolnictwa w Szreniawie osiągnęło w wyniku inwestycji i procesów modernizacyjnych znaczną poprawę warunków wystawienniczych i magazynowania zbiorów. Jego obecność w pracach nad strategią rozwoju polskiego muzealnictwa, prowadzone konferencje zawodowe i spotkania dyskusyjne stawiają naszą instytucję wśród przodujących muzeów w kraju. Aktywne kontakty z krajowym środowiskiem naukowym, udział w stowarzyszeniach zawodowych oraz pracach organizacji międzynarodowych (AIMA, ICOM, AEOMA) powodują, że widziani jesteśmy jako instytucja wypracowująca i stosująca nowoczesne metody i środki działania instytucji muzealnych. Tak więc lata najbliższe to nie tylko praca nad utrzymaniem pozycji muzeum w środowisku. To potrzeba niezbędnych, dalszych inwestycji i modernizacje wystaw, to prace nad rozwojem kompetencji zatrudnionej kadry i działalności merytorycznej, czas wypracowania odpowiednich programów, projektów, które spowodują dalszy dynamiczny rozwój naszej instytucji i trwałą pozycję na mapie muzeów rolniczych w kraju i za granicą.